

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Högskolan i Borås

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1- 3

Programöversikt för Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 240hp			
Termin 1	Utbildningsvetenskaplig kärna I för förskollärare, grundlärare och ämneslärare, 30hp, varav 3hp VFU (UVK I) Grundnivå		
Termin 2	Svenska med didaktisk för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, I, 15hp, varav 2hp VFU Grundnivå		
	Matematik med didaktisk inriktning för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, I, 15hp, varav 2,5hp VFU Grundnivå		
Termin 3	Samhällsorienterande ämnen för grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 30hp, varav 3hp VFU Grundnivå		
Termin 4	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.1: Hållbar utveckling och intersektionalitet, 15hp varav 3hp VFU Grundnivå	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.2: Specialpedagogiska perspektiv, 7,5hp Grundnivå	Utbildningsvetenskaplig kärna 2.3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5hp varav 1,5hp VFU Grundnivå
	Termin 5	Engelska med didaktisk inriktning för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, I, 15hp varav 1,5hp VFU Grundnivå	Matematik med didaktisk inriktning för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, II, 7,5hp, varav 1,5hp VFU Grundnivå
		Svenska med didaktisk för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, II, 7,5hp, varav 1,5hp VFU Grundnivå	
Termin	Naturorienterande ämnen och teknik för grundlärare i förskoleklass och grundskolans		

6	årskurs 1-3, 22,5hp Grundnivå	
	Multimodalitet i undervisning för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 7,5hp Avancerad nivå	
Termin 7	Utbildningsvetenskaplig kärna för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, III, Vetenskapliga perspektiv, 15hp, varav 7,5hp VFU Avancerad nivå	Examensarbete, del 1 - kunskapsöversikt, 15hp, Grundnivå
Termin 8	Examensarbete, del 2, 15hp Avancerad nivå	Matematik med didaktisk inriktning för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, III, 7,5hp, varav 1,5hp VFU Avancerad nivå
		Svenska med didaktisk för grundlärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, III, 7,5hp, varav 1,5hp VFU Avancerad nivå

Beskrivning

Sedan 2011 ges grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3 på lärosätet. Utbildningen finns på tre studieorter, i Borås, Varberg och sedan vt 18 i Skövde. Till inriktningen antas ca 80 studenter under höstterminen och ca 60 studenter under vårterminen. Utbildningen tillhör Sektionen för lärarutbildning, som sedan en genomgripande organisationsförändring 2015, är en del av Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT. I samband med organisationsförändringen har även Högskolans nya kvalitetsledningssystem implementerats och utarbetande av riktlinjer och rutiner är ett pågående arbete för att stärka likvärdighet mellan olika sektioner och akademier.

Något som är unikt för Högskolan i Borås är den delade styrning som finns. Ansvar för bedömning av kvalitet gällande utbildning är separerat från ansvar för utförande. Detta är en central del av Högskolans systematiska kvalitetsarbete. Linjestyrning närmast verksamheten utövas av studierektorer, sektionschef och akademichef vilka är ansvariga för strategiska satsningar, personalförsörjning och resursfördelning. Den kollegiala styrningen sker ytterst genom Forsknings- och utbildningsnämnden (FoU) vilken har delegerat ansvar för kvalitetsgranskning av kursplaner, samt beslut av examinatorer till utbildningsutskottet som är kopplat till lärarutbildningarna. Kvalitetsansvaret vilar ytterst på sektionschef men programansvarig, vilket är en på sektionen för lärarutbildning relativt ny roll som är fristående både från linje- och kollegial styrning, är den som bevakar det enskilda programmets kvalitet.

Lokala mål

Att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt är något som genomsyrar alla kurser, vilket även lärarutbildningens fem lokala mål gör. Studenten ska efter utbildningen kunna visa förmåga att med utgångspunkt i ett inkluderande synsätt på den pedagogiska verksamheten, arbeta så att alla barn ges möjlighet till full delaktighet och gemensamt ansvarstagande. Studenten ska även kunna redogöra för och problematisera betydelsen av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter av hållbar utveckling och relatera dessa kunskaper till den kommande yrkesrollen. Det tredje målet handlar om estetiska lärprocesser, att använda, analysera och värdera dessa som ett redskap för barns lärande och utveckling. De två sista målen handlar om att utveckla ett reflekterande och analytiskt förhållningssätt i sin relation till information, informationskällor och informationssökning samt att visa en digital kompetens som är relevant för yrkesprofessionen genom att kunna använda, granska och värdera olika

digitala verktyg. Av lärarutbildningens fem lokala mål betraktar vi framför allt hållbar utveckling och inkludering som vår utbildnings styrkeområden. Till dessa mål återkommer vi i vår framställning i avsnitten under rubriken Utformning, genomförande och resultat.

Utveckling av professionsidentitet och yrkesroll

Genom hela utbildningen ges det inom ramen för samma kurs undervisning i ämnesteorier, ämnesdidaktik och metodik tillsammans med VFU, den verksamhetsförlagda utbildningen. Detta ger studenten god möjlighet att tillämpa inhämtad kunskap under de verksamhetsförlagda studierna men också att teoretisera VFU-erfarenheter och reflektera över, kritiskt granska och problematisera såväl högskoleföreläsningsinnehåll som VFU-erfarenheter och relationen dem emellan inom ramen för samma kurs. Tillsammans skapas en helhet, där kursinnehåll på campus och VFU integreras och befruktas varandra. Detta är möjligt tack vare den nära kontakt som finns mellan kurslag/kursansvarig och VFU-lärare vilket vi återkommer till.

Utbildningen ger inledningsvis studenten baskunskaper om lärarrollen och förståelse för det svenska skolsystemet, vilket sker i utbildningsvetenskaplig kärna (fortsättningsvis UVK) under termin 1. Därefter får studenterna utveckla för F-3-lärare grundläggande ämnes- och ämnesdidaktiska kompetenser i svenska, matematik, samhällsorienterande ämnen och lite senare i utbildningen även engelska, naturorienterande ämnen och teknik. Att UVK 2 infaller i termin 4 möjliggör fördjupning av i UVK I påbörjade områden, t.ex. vetenskapligt förhållningssätt, inkludering och ledarskap samt bearbetning av frågor som uppkommit under ämneskurserna i termin 2 och 3. Matematik och svenska återkommer under tre tillfällen (termin 2, 5 och 8) under utbildningen för att möjliggöra nya perspektivtaganden.

Kursen Multimodalitet i undervisning utgör en didaktisk fördjupning i alla ämnen, men samordnas under utbildningen med kursen i naturorienterande ämnen och teknik, som utgör exempel. UVK III och examensarbetskurserna ger studenterna möjlighet att ytterligare utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt och visar även möjligheten att som färdiga lärare på ett vetenskapligt sätt bidra till skolutveckling. UVK-kurserna motsvarar de i examensordningen stipulerade poängtalen. Det gör också omfattningen av VFU, ämnespoäng och specifika poäng i svenska, matematik och engelska.

Ett vetenskapligt förhållningssätt är en del av professionsidentiteten och yrkesrollen och den, i vardagligt tal kallade, "vetenskapliga strimman", inleds under första terminen då grunden läggs för ett vetenskapligt förhållningssätt och kritiskt tänkande.

För att initialt stödja studenterna extra och för att skapa en god grund för akademiskt läsande, skrivande och muntlig framställning, vilka är centrala i yrkesrollen, ges alla studenter på lärarprogrammen, under den första UVK-terminen möjlighet att öva upp sin förmåga i muntlig och skriftlig framställning i satsningen Tala, läsa och skriva i högre utbildning. Muntlig uttrycksförmåga tränas både individuellt och i grupp, i så kallade "talaverkstäder", där studenterna tränar röst, muntlig uttrycksförmåga generellt, men också utifrån ett förberett, valfritt innehåll, t.ex. att hålla i föräldramöte eller leda en lärandeaktivitet på åldersadekvat nivå. Dessa talaverkstäder är examinerande.

Akademiskt skrivande tränas kontinuerligt under terminen och stöd finns via inspelat material, digitala övningar, workshoppar och via studentstöd. Akademiskt skrivande examineras bl.a. i momentet *Barns utveckling och lärande*, där studenterna skriver i essäform. Innehållet skall vara baserat på barns kognitiva, sociala och emotionella utveckling och kopplas sedan till värdegrund, genus, klass och etnicitet. En annan skrivuppgift är en skriftlig individuell salstentamen *Flerspråkighet*, där studenterna skall skriva ett referat. I ytterligare några skriftliga inlämningar under den första terminen övar studenterna upp sin förmåga att skriva grundläggande akademisk text, t.ex. i *Yrkesidentitetsportfolio*, *Vetenskaplig metod observation* och *Vetenskaplig metod intervju*. Under utbildningens gång stöds och vidareutvecklas studentens muntliga och skriftliga förmåga. Allt högre krav ställs på studenten och den slutliga bedömningen görs i det sista examensarbetet. Materialet i Tala, läsa, skriva i högre utbildning finns under hela processen tillgängligt.

Sedan hösten -17 skriver studenten en kunskapsöversikt i termin 7 och ett självständigt arbete i termin 8. Kurserna Vetenskapliga perspektiv, Examensarbete, del 1- kunskapsöversikt, på grundnivå och Examensarbete, del 2 (en empirisk studie), på avancerad nivå är båda nya eller mycket reviderade och har samtliga bara genomförts en gång i nuvarande versioner. En utgångspunkt för utvecklingsarbetet med att ta fram dessa kurser har varit att de ska bilda en helhet och tillsammans stödja studentens utveckling och lärande. Ett vetenskapligt förhållningssätt är en del av yrkesrollen

och ger studenten som färdig lärare ett kritiskt förhållningssätt och framtida möjligheter att beforska egen verksamhet.

Jämställdhetsintegrering

Högskolan har en handlingsplan för jämställdhetsintegrering sedan maj 2017. Planens syfte är att vara en riktningvisare för verksamheten och arbetet med jämställdhetsintegrering ska bedrivas inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Planen beskriver utvecklingsområden, mål och riktlinjer för hur åtgärder ska genomföras i verksamheten.

Ett av de utvecklingsområden som Högskolan i Borås har identifierat inom ramen för jämställdhetsintegrering är Könsbundna studieval. På lärosätet studerar 73 procent kvinnor och utbildningsvalen är i hög grad könsbundna och därmed inte kvantitativt jämställda. Det är dock svårt att utifrån högskolans förutsättningar förändra studievalen kortsiktigt, då de normer som styr våra val grundas i tidig ålder. För att långsiktigt förändra könsmönstret i utbildningsvalen finns däremot större möjligheter genom att i utbildningarnas innehåll och genomförande försöka påverka och förändra samhälleliga normer och värderingar.

För att undersöka om och hur jämställdhetsaspekter integreras i innehåll och genomförande i högskolans utbildningsprogram genomförs under 2018 ett pilotprojekt där tre utbildningsprogram genomgår en genomlysning, vilken är inspirerad av den modell med audits som ofta förekommer inom akademien i olika former av utvärderingar. De tre utbildningar är Byggingenjör (A1), Specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot akutsjukvård (A2 – under inrättande) och Systemvetarutbildning (A3). Efter genomfört pilotprojekt är målsättningar att integrera jämställdhetsgenomlysning i ordinarie programutvärderingar samt i högskolans lokala utbildningsutvärderingar.

Förutsättningar

Personal

Lärarkompetens i förhållande till utbildningen

Som framgår av lärartabellen är fördelningen av lektorer och adjunkter i lärarprogrammet för inriktningen mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1 till 3 ganska jämnt fördelad; 23 lektorer och 27 adjunkter. Många av de som engageras i programmet har lärarexamen. Det är många lärare som gör en liten del av sin tjänst i F-3, men det finns också några som gör en förhållandevis stor andel av sin undervisning i programmet. De som bidrar med tidsmässigt mindre omfattande insatser, oftast i form av enstaka föreläsningar, gör dessa inslag med egen forskning/beprövad erfarenhet som utgångspunkt för lärojektet. Inslagen förekommer oftast i UVK-kurser och handlar exempelvis om grupprocesser, kollegialt lärande och inkludering. De som bidrar med insatser i större tidsmässig omfattning står oftare för ämnesteorier och/eller ämnesdidaktik i svenska, matematik och engelska men bidrar också i kurser om vetenskaplig teori och metod samt som handledare och examinatorer i examensarbetskurser.

Yrkesverksamma tas även in i kurser för enstaka föreläsningar, något som bidrar till studenternas utveckling av sin yrkesroll som lärare i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3. Under VFU möter studenten lärare som har behörighet för aktuellt stadium och många av våra VFU-lärare har genomgåttHandledningsutbildning 7,5hp, men tyvärr inte alla.

Kompetensutveckling

Som grund har samtliga lärare/forskare i enlighet med arbetstidsavtalet 10 procent kompetensutvecklingstid och lektorer har 10 % internfinansierad forskning i tjänsten.

En högskolepedagogisk grundutbildning om 15hp krävs för tillsvidareanställning som lärare vid högskolan. Sektion för pedagogisk utveckling och forskning ansvarar för denna utbildning liksom för seminarieserien/kursen i Academic Writing för att stödja lärare i skriv- och publiceringsprocessen. Lärare på Högskolan erbjuds också andra utbildningar inom högskolepedagogisk kompetensutveckling såsom workshops, seminarieserier och högskolepedagogisk konsultation. Möjlighet finns också att varje år söka medel för pedagogisk utveckling. Exempel på projekt med anknytning till lärarutbildningarna som erhöll medel 2017 är *Didetik och videopaper* och 2018 *Medie- och informationskunnighet med internationaliseringsfokus* – ett samverkansprojekt mellan bibliotekarie- och lärarutbildningarna. I dagsläget är två Erasmusprojekt aktuella; GIGS Girls Into Global STEM vilket fokuserar på att öka flickors intresse för naturvetenskap, teknik och matematik och ProPic vilket berör mobil teknologi i andraspråksutbildning men även involverar lärarfortbildning.

Personalens kompetensutvecklingsbehov följs systematiskt upp genom utvecklingssamtal som genomförs av studierektor/sektionschef och medarbetare minst en gång per år.

Analys och värdering

Vi har en förhållandevis stabil personalsituation, men på grund av pensionsavgångar kommer personalförsörjningsläget att vara något ansträngt under den närmaste framtiden. Pensionsavgångar planeras dock i god tid tillsammans med närmaste chef, så att möjligheten öppnas för nyrekrytering, då tjänstetillsättningsprocessen ofta är långsam.

Det kan vara svårt att hitta såväl disputerade, som i grundskolan verksamma, personer med forskarutbildning i ämnesdidaktik. När det gäller lektorer är det ofta en konkurrenssituation mellan olika lärosäten. Där har vi svårt att konkurrera bland annat på grund av att vi saknar forskarutbildning. I syfte att upprätthålla en kritisk massa och vidareutveckla lärarutbildningarna har en lärosätessamverkan kring forskarskola i pedagogiskt arbete etablerats med Högskolan Dalarna. Forskarskolan planeras att starta 2019 och är ett viktigt steg på vägen mot en komplett akademisk miljö.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Lärarutbildningen vid Högskolan i Borås har av tradition en stark professionsanknytning, men här finns också ett nära samband mellan utbildning och forskning. Vi samverkar även med akademin övriga sektioner, särskilt med biblioteks- och informationsvetenskap om t.ex. informationssökning. Det här är en samverkan som kan utvecklas, t.ex. kring områden som medie- och informationskunnighet och läsforskning. Informatikområdet finns också på akademin och möjliggör samverkan kring inslag av programmering och digital kompetens.

En stor andel av den undervisande personalen har själva en lärarexamen och många har kortare eller längre egen erfarenhet från professionen. Även genom att verksamma lärare och rektorer anlitas i programmets kurser skapas förutsättningar för att utbildningsmiljön är yrkesrelevant och utvecklas i enlighet med det omgivande samhället. I den interna och externa utbildningsmiljön finns tillgång till undervisningslokaler som möjliggör moment och övningar där lärprocessen är tydligt anknuten till professionen och de digitala lärmiljöerna och resurserna har utformats/valts för att ge studenterna ett gott stöd i den akademiska progressionen och inför den kommande yrkesutövningen. Sedan några år bedrivs även en utlokaliserad grundlärarutbildning på Campus Varberg, med ändamålsenliga resurser och i gott samarbete med skolorganisationer i Halland och i det nyligen inledda samarbetet med Skövde utnyttjas redan upparbetade kontaktytor.

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU:n) bedrivs i ett sedan länge inarbetat samarbete med regionens skolorganisationer. Det operativa arbetet med att placera studenter på VFU

görs av externa VFU-samordnare i samråd med VFU-organisationen på högskolan. Studenter placeras på skolor inom de partnerområden med vilka Högskolan tecknat avtal. Högskolan i Borås tecknar avtal med huvudmän för såväl kommunal som fristående skolverksamhet, totalt finns etablerade avtal med ca 40 kommuner och en handfull fristående aktörer.

Kursansvariga för de kurser där längre VFU-perioder ingår samverkar både med VFU-organisationen på Högskolan och med de externa VFU-lärarna. I de terminer där längre sammanhängande VFU-perioder inte ingår genomför studenterna fem enskilda s.k. fältdagar.

VFU-besök, där trepartssamtal genomförs, planeras av kursansvariga och genomförs vid minst ett tillfälle under en students utbildning. VFU-organisationen på Högskolan träffar VFU-samordnare två gånger om året för att utvärdera VFU-verksamheten.

Vid sidan av VFU:n är mentorsverksamheten en viktig samverkansmöjlighet för studenterna. Fr.o.m. termin 2 indelas studenterna i mentorsgrupper om 8-10 studenter, i vilka de träffas tre gånger per termin. Dessa mentorsgrupper innebär en form av kollegialt lärande, där teoretiska resonemang förenas med erfarenhet av praktiskt handlande. Här ges möjlighet att utveckla lärandet och stärka yrkesidentiteten. En extern lärare från professionen fungerar som samtalsledare.

Vid programrådsmöten två gånger per termin närvarar studierektor, programansvariga från de olika grundlärarutbildningarna, studentrepresentanter samt representanter från yrkeslivet. Då diskuteras utbildningen bl.a. med hänsyn till professions- och forskningsanknytning. Programrådet har en rådgivande funktion i syfte att stödja akademins ledning med idéer och konstruktiv återkoppling.

Grundlärarutbildningarnas tydliga professionsanknytning vid Högskolan i Borås får vanligen goda omdömen av studenterna just vad gäller att förmedla kunskap om, förståelse för och erfarenhet av den praktiska yrkesutövningen. Vi bedömer själva att vi har en god utbildningsmiljö vad gäller att sätta studenterna professionsinriktade lärande i centrum, men vi skulle kunna vidareutveckla utbildningen så att även studentens vetenskapliga förhållningssätt genomgående får ett tydligare fokus. Vi ser det nya kursvärderingssystemet, som införts på akademien, som ett stöd för en sådan kvalitetsutveckling av utbildningen. I och med det nya systemet ska studenterna i alla kursvärderingar ta ställning till huruvida följande svarsalternativ stämmer:

- Genom kursen har jag utvecklat mitt kritiska tänkande
- Genom kursen har jag utvecklat mitt vetenskapliga förhållningssätt
- Genom kursen har jag fått en ökad förståelse för forskning

Genom att studenterna i varje kursvärdering får möta de ovanstående frågeställningarna är intentionen att de allteftersom bli mer medvetna om forskningens betydelse för sin yrkesutövning.

Vår utbildningsmiljö präglas av samverkan mellan lärare och forskare från de två sektionerna Sektionen för pedagogisk utveckling och forskning och Sektionen för lärarutbildning. Majoriteten av de disputerade lärare och doktorander som undervisar i programmet ingår i forskargrupperna PAUS eller RCIW. Den förstnämnda forskargruppen PAUS, Pedagogiskt arbete i utbildning och samhälle, bedriver praktisknära forskning och studier om t.ex. kunskapsprocesser, utbildningsreformer och lärarprofession. Forskargruppen RCIW, Research and Capability in Inclusion and Welfare, kan betraktas som en samarbetsarena med uppgift att vidareutveckla området inkludering i utbildning och samhälle och därmed svara upp på kraven om en hållbar samhällsutveckling där särskilt utsatta grupper står i fokus. Bland annat bedriver forskargruppen ett nära och långsiktigt samarbete med Specialpedagogiska Skolmyndigheten. Forskargrupperna ansvarar tillsammans för en vetenskaplig seminarierie, som riktar sig till båda sektionerna. En utvecklingspotential finns i att öka deltagandet vid de vetenskapliga seminarierna då de i dagsläget inte besöks av alla lärare. Samarbetsformerna bör vidareutvecklas så att samverkansytorna blir tydligare mellan aktiva forskare och lärare inom ramen för forskargruppernas arbete. I detta sammanhang kan det nyinrättade vetenskapliga rådet nämnas, vars uppgift är att strategiskt arbeta för att stärka vår forskning.

I alla kurser finns undervisningsmoment där studenterna ges möjlighet att vidareutveckla sitt vetenskapliga förhållningssätt och genom kontinuerlig uppdatering av kurslitteraturen får studenterna ta del av aktuell forskning. Disputerade lärare deltar i kursplanering och involveras i undervisningen, i såväl UVK-kurser som ämnesspecifika kurser, för att säkra koppling till aktuell forskning för relevanta områden i programmet. Studenterna möter företrädare från de olika forskargrupperna dels i föreläsningar, workshoppar och seminarier, dels som handledare och examinator när de skriver sina examensarbeten. I utbildningen får studenterna möjlighet att genomföra uppgifter, vilka kräver en ökande grad av vetenskaplighet, vilket framkommer i vår redogörelse för måluppfyllelse för mål två och tre i denna självvärdering.

Det är därför av stor betydelse att utveckla dialogen med studenterna med syfte att öka studenternas medvetenhet om att forskningsinriktade delar i utbildningen är viktiga för den egna utvecklingen i yrket och professionsutvecklingen. I samband med detta är det också av betydelse att utveckla tydligheten i kursinnehåll så att progressionen i vetenskaplighet och nyttan av att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt blir synlig för alla intressenter. Här är den nya utformningen av kursvärderingen ett viktigt instrument för att nå dit.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål

1. *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Efter en nyligen genomförd förändring läser studenterna matematik och svenska under termin 2, 5 och 8. För fördelning av poäng se tidigare översikt. Den genomförda justeringen innebär, till skillnad mot tidigare då kurserna låg termin 2, 3 och 8, att tillträdeskrav mellan de olika kurserna i svenska respektive matematik finns, vilket leder till att studenterna har större möjlighet att tillgodogöra sig de senare kurserna.

Kurserna i matematik och svenska läses parallellt vilket ger möjligheten att skapa kopplingar mellan ämnena via allmändidaktiska delar, bedömning och t.ex. examinationen *Tematiskt arbete* i matematik och svenska.

Termin 2, som har fokus på barns tidiga läs-, skriv- och matematikinläring samt förskoleklassens didaktik, har under våren 2018 lästs i huvudsak indelat i perioder om fem veckor med däremellan gemensamma veckor för matematik- och svenskurserna. Tre veckors gemensam VFU ingår med placering i årskurs 1 med tillgång till förskoleklass. Termin 5 kommer för första gången att ges i den nya tappningen hösten -18 då med fokus kring effekter av undervisning samt digitala, praktiska och estetiska läroprocesser. Två veckors gemensam VFU ingår med placering i årskurs 2 eller 3. Kurserna svenska och matematik, termin 8, läses till viss del samtidigt men i huvudsak inleder svenskursen varpå matematikkursen tar över. Fokus i båda kurserna ligger på uppföljning och bedömning av elevers lärande och två veckors VFU, med placering årskurs 3, ingår.

Svenska termin 2, 5 och 8

I den första UVK-terminen ges alla studenter på lärarprogrammen möjlighet att öva upp sin egen förmåga att uttrycka sig såväl muntligt som skriftligt. I satsningen Tala, läsa och skriva i högre utbildning erbjuds studenterna föreläsningar, inspelade föreläsningar, studiegruppsarbete, handledning av skrivande och självtester. Examinationer som tillhör området tala är förberedda muntliga presentationer i seminariegrupper, vilka omfattar rollspel i grupp, högläsning och muntliga presentationer. I en salstentamen ges studenterna möjlighet att uppvisa kunskaper i läsförståelse av vetenskapligt skrivna artiklar. Med utgångspunkt från artikeln och annan kurslitteratur skriver de i en

utredande text om språkutveckling, flerspråkighet och andraspråksutveckling, där de ska visa att de behärskar en diskursiv framställning. För studenterna, som läser med inriktning mot F-3, ger dessa undervisningsmoment och examinationsuppgifter en god grund för att utveckla sitt akademiska skrivande under utbildningen och för ämnesstudierna i svenska.

Utifrån ett ämnesteoritiskt perspektiv skall studenterna ha kunskaper om det svenska språksystemet, elevers läs- och skrivutveckling, genrer och litteratur vilket tillsammans ska öka studenternas beredskap för att undervisa i svenska. Tidigt eftersträvas såväl en teoretisk som en didaktisk medvetenhet genom återkommande praktiska övningsmoment. Genom varierade undervisningsformer som till exempel föreläsningar, litteraturseminarier och workshoppar kopplas ämnesteoritiska kunskaper till yrkesutövningen. Detta följs upp genom olika examinationsformer som till exempel tentamen, redovisningar i grupp och inlämningar. En progressionstanke finns för kurslitteraturen och i undervisnings- och examinationsformerna. Ett exempel är progression inom läsförståelse; i termin 2 fokuseras läsförståelse i inlärningsfasen, förskoleklass och åk 1, för att sedan följas upp i termin 5 med utvecklande av läsförståelse i årskurs 2 och 3. Under termin 8 fördjupas kunskaperna om hur man som lärare på olika sätt kan arbeta med att utveckla och bedöma elevers läsförståelse i förskoleklass och i årskurs 1-3. Fördjupad kunskap innebär här att olika forskningsbaserade modeller diskuteras och problematiseras. Fokus ligger på kopplingen mellan teori och praktik, där exempelvis textsamtalets roll för att stödja elevers läsförståelse relateras till aktuell forskning.

Var och en av de tre svenskkurserna har ett särskilt fokusområde. För termin 2 är det läs- och skrivutveckling och svenska språksystemet, i termin 5 är fokusområdet genrer och svenska språksystemet och under termin 8 fokuseras bedömning och reflektion ur ett kollegialt perspektiv.

Lärandemål som strävar mot aktuellt examensmål i svenska under termin 2 är:

- Visa kunskaper om hur det svenska språket är uppbyggt och fungerar, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt, semantiskt som pragmatiskt
- Redogöra för, använda och problematisera kunskaper om lässtrategier, läsprogression och läsmetoder
- Redogöra för, använda och problematisera kunskaper om elevers strategier vid produktion av skrift och skrivprogression
- Redogöra för hur olika typer av texter kan utnyttjas för främjandet av alla elevers läs- och skrivutveckling i förskoleklass och i grundskolans årskurs 1-3

De ovanstående lärandemålen examineras genom två skriftliga inlämningsuppgifter, en om bedömning och analys och en om didaktisk planering och reflektion, samt en skriftlig digital tentamen om läs- och skrivutveckling. Exempelfrågor från tentamen om läs- och skrivutveckling, som relaterar till andra och tredje av ovanstående mål, är:

- I läs- och skrivprogression ingår olika utvecklingsstadier. Redogör för två stadier som kan identifieras och som du skulle kunna möta inom åldersspannet 6-7 år. Ge konkreta exempel på hur du aktivt som lärare kan bidra till deras språkutveckling inom de båda stadierna. Dina exempel ska vara konkreta och väl beskrivna. Tänk på att ta med både exempel på det som barn kan och det som de behöver utmanas i (proximala utvecklingszonen).
- I kursplanen för svenskämnet står det i syftestexten ” *Undervisningen ska stimulera elevernas intresse för att läsa och skriva*”. Beskriv hur ni i arbetslaget ser till att leva upp till det. Skriv in var ni har tagit ert innehåll ifrån (ex. läsmetoder, multimodala arbetssätt, kurslitteratur m.m.)
- Att lära barn läsa och skriva kan pedagoger bidra till på olika sätt. Beskriv de två lässtrategierna (obs! EJ METODER!) -syntetisk och analytisk. Vad finns det för- och nackdelar med syntetisk respektive analytisk lässtrategi? Nämn fördelar och nackdelar för båda strategierna utifrån elevperspektiv. Vilka metoder känner du till inom dessa två lässtrategier?

I inlämningen om bedömning och analys skall studenterna använda kunskaper om forskningsbaserade läs- och skrivmetoder och strategier för att göra bedömningen. I den didaktiska planeringen skall studenterna använda kunskaper om läsprogression och läsförståelse för att planera,

genomföra och reflektera runt nämnda områden. Läraktiviteter är verksamhetsnära och fältdagar utnyttjas för att studenterna ska inhämta t.ex. autentiska elevtexter.

Under termin 5 belyses genrekunskap, barnbokens roll för elevernas läs – och skrivutveckling, skrivprocess och responsarbete samt fördjupade kunskaper i och om svenska språksystemet. Lärandemål som svarar mot aktuellt examensmål i svenska under termin 5 är:

- Redogöra för metoder som kan utveckla elevers genrekompetens
- Exemplifiera hur olika former av litteraturupplevelser för att bredda elevers läs- och skrivintresse kan introduceras och utvecklas
- Visa kunskaper om det svenska språksystemet och hur kunskaperna kan appliceras på undervisningssituationer i grundskolans tidigare år

De ovanstående lärandemålen examineras genom en skriftlig individuell inlämning om det svenska språksystemet, en skriftlig individuell inlämning om didaktisk planering och reflektion samt genom uppgiften *Filmatiserad saga* (skriftlig grupp-inlämning och muntlig presentation). Kriterier är under bearbetning då kursen ges ht 18.

Under termin 8 belyses barnbokens framväxt utifrån ett historiskt, ideologiskt och narratologiskt perspektiv. Vidare får studenten möjlighet att fördjupa sina kunskaper om läsförståelse och skrivande samt om läs- skrivinläring utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv. Här ingår också ett område om kartläggning nyanlända.

Lärandemål i svenska under termin 8 som svarar mot aktuellt examensmål:

- redogöra för huvuddragen i den moderna barnbokens framväxt utifrån ett historiskt, berättartekniskt och ideologiskt perspektiv
- visa fördjupad kunskap om läs- och skrivinläring, läs och skrivutveckling samt redogöra för hur alla elever i grundskolans årskurser 1-3 kan få hjälp och stöd
- redogöra för hur nyanlända elevers kunskap ska kartläggas enligt Skolverkets direktiv

Ovanstående lärandemål examineras genom tentamen *Språk och litteratur* samt seminarium *Kartläggning*. Ett exempel på fråga från tentamen *Språk och litteratur* är:

- Utgå från en barnbok som du är väl bekant med, och som behandlas i kurslitteraturen och/eller som vi har resonerat kring i samband med föreläsningarna. Diskutera och exemplifiera hur ideologiska strömningar, som existerade vid den aktuella tiden då berättelsen skrevs, märks i berättelsen. Analysera även berättartekniken i berättelsen du valt, genom att utgå från några av nedanstående berättartekniska drag:
 - berättarperspektiv
 - personskildring
 - motiv (tema)
 - typ av konflikt
 - kärn- och sidohändelser

Matematik termin 2, 5 och 8

Matematikkurserna förarbetas inte under termin 1 som svenskkurserna, därav finns skillnader i utgångspunkt både för studenternas lärande och kurslagets förhållningssätt. Det som sammanhållet tolkas som ämneskunskaper i svenskkursen definierar matematikkurslaget som studentens egen matematiska kunskap *och* didaktisk kunskap (hänförs till examensordnings påföljande mål). I det följande tolkas därav ämneskunskaper som studentens egen förmåga att med förståelse modellera och lösa problem med relevanta matematiska metoder och olika representationsformer, kommunicera matematik, föra och följa resonemang liksom använda korrekta matematiska begrepp i relevanta situationer. Matematisk kunskap och förståelse ligger till grund för att didaktiskt skapa lärtillfällen med fokus på kritiska punkter i matematikinläringen och med avsikt att elever ska få en god grund och en korrekt förståelse för matematiska begrepp från början. Ur ett forsknings- och utvecklingsperspektiv faller inte matematikens forskningsfront inom ramen för ”nödvändiga för yrkesutövningen”, däremot ska studenten ges möjlighet att se matematik som ett ämne i utveckling,

såväl i ett historiskt som samtida perspektiv. Den forskning studenterna introduceras i och blir medvetna om är matematikdidaktisk utgörs av kurslitteratur tidigt i utbildningen (exempel termin 2, Löving, Madeleine, (2017) *Grundläggande aritmetik: matematikdidaktik för lärare*) och senare genom forskningsartiklar.

Kurserna under termin 2, 5 och 8 bygger på varandra, dock ej ämne-teoretiskt. Matematiskt ligger fokus under termin 2 på taluppfattning, algebra, funktioner, sannolikhet och statistik. Dessa områden synliggörs i kursplanens innehållstext och lärandemålen uttrycks:

- använda olika representationsformer för att konstruera och kommunicera lösningar till uppgifter inom kursens ämne-teoretiska innehåll
- använda korrekt matematiskt och matematikdidaktiskt yrkesspråk samt korrekt svenska i skrift
- använda korrekt matematiskt och matematikdidaktiskt yrkesspråk samt korrekt svenska i talat språk

De två sistnämnda målen används genomgående i matematikkurserna. Under termin 5 bearbetas ämne-teoretiskt rumsuppfattning och geometri med utgångspunkt i likalydande lärandemål. Termin 8 finns fokus på fördjupning av didaktiska kunskaper, framför allt inom området taluppfattning, samt bedömning inom alla områden. De ämne-teoretiska kunskaperna finns som grund. Den syntes, som framkommer i tolkningen av det aktuella examensmålet, uttrycks i ett lärandemål för termin 8:

- ha insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete gällande matematikdidaktik och i samband med detta redogöra för forskning kring elevers föreställningar om och svårigheter att förstå matematiska begrepp, samt beskriva konsekvenser för val av arbetssätt i undervisningen

Lärandemålen, examineras genom muntliga och skriftliga uppgifter under utbildningen. De varierade examinationsformerna ses som en styrka och en förutsättning för att, hos studenter, skapa förståelse för hur deras egen kunskap och förståelse av matematik påverkar elevers möjlighet att lära. Som exempel kan termin 2 ges; i *Tentamen Matematik och matematikdidaktik* kräver uppgifterna matematisk kunskap för att lösas, men godkänd nivå är inte möjligt att uppnå om inte didaktisk kunskap samtidigt visas. Exempel på tentamensfrågor är:

- Beskriv en konkret övning av problemlösningskaraktär där eleverna får skapa stapeldiagram. Ange vilka förkunskaper eleverna bör ha när de genomför övningen och vilken förståelse övningen förväntas ge.
- Beskriv tre olika slags betydelser som du tycker är särskilt relevanta att ge ett bråk. Använd bilder, ord och symboler för att beskriva betydelserna. Förklara också hur man kan använda plockmaterial för att visa betydelserna.

Begreppsanvändning och studentens metodförmåga prövas även i *Praktisk examination*. Där ventileras matematiska begrepp i klassrumslänkande situationer. Exempel på matematiska begrepp som finns på listan för praktisk examination är: samband mellan addition och subtraktion, kommutativa lagen, subtraktionsalgoritm, frekvenstabell, histogram, likhetstecknet. För att lyfta ämne-teoretiska diskussioner under VFU och kommunicera vad studenten kan förväntas kunna, bifogas på försök denna termin en lista på begrepp till VFU-dokumentationen. Även under seminariet, som ingår i examinationsuppgiften *Videopaper*, förs diskussioner om matematiskt innehåll liksom måluppfyllelsen av de ämne-teoretiska och ämnesdidaktiska mål studenten själv satt upp i början av terminen. Exempel på uppsatta ämne-teoretiska mål:

- ”Förbättra mina matematiska kunskaper”
- ”Få ett mer öppet sinne gällande matematik”
- ”Förbättra mitt självförtroende gällande matematik”

För att främja studenters matematiska kunskaper har stödstrukturen *Matematikintronktionen* (fortsättningsvis MI) skapats. Syftet är att stödja studenterna i de lärprocesser som förekommer matematikexaminationer och därmed öka kvarvaro. MI innebär ett digitalt testpaket med fem moduler: Huvudräkning, Taluppfattning, Geometri, Sannolikhet och statistik, Algebra och funktioner. Som

exempel på modulfråga kan benämning av geometriska objekt (Geometri) eller beräkning av automatiserade huvudräkningsuppgifter (Huvudräkning) nämnas. Testerna är möjliga att göra ett obegränsat antal gånger. Studenternas lärande stöds genom en inspirationsdag samt föreläsningar och workshoppar, där utgångspunkt tas i studenternas frågor på respektive område. För Grundlärare F-3 ingår alla tester utom Geometri i samband med kursen *Matematik med didaktisk inriktning 1*, termin 2. Geometritestet bearbetas tillsammans med innehållet geometri under kursen *Matematik med didaktisk inriktning 1, termin 5I*. För att utnyttja MI optimalt, utvärderas upplägg systematiskt. MI fungerar nu som inledning på ett längre moment som även innefattar didaktik. Momentet kretsar kring en lista på centrala ämnes- och didaktiska kunskaper som studenterna gruppvis och med stöd av föreläsningar och litteratur, ska utforma övningar kring, vilka sedan diskuteras didaktiskt under workshoppar. Då tentamensresultatet förbättrats från förra till nuvarande kursomgång -även om inga slutsatser kan i dras på en årskull- och då studenterna upplevt ett aktivt lärande i högre grad, kommer nuvarande upplägg att användas även vid nästa kursomgång dock med ökad tydlighet kring kopplingarna mellan workshoppar och *Praktisk examination* för att ytterligare stödja studenter att ta lärarperspektiv.

En styrka är det samarbete som sker mellan matematik-och svenskkurserna för att skapa helheter och goda förutsättningar för studenters lärande samtidigt som ökad tydlighet i de skilda förhållningssätten till ämnesteorier måste lyftas för att ge studenter möjlighet att förstå orsakerna och därmed öka förståelsen för skillnaderna i kursernas innehåll.

Måluppfyllelse – Kunskap och förståelse

Mål

2.visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Alla kurser är involverade för att stödja studentens utveckling av kunskap om och förståelse för vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Även relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen samt forskningsetiska aspekter behandlas i utbildningen. Såväl kunskap om nämnda forskningsmetoder som redskap för datainsamling, analys, presentation och diskussion av resultat samt informationssökning och vetenskapligt skrivande bearbetas. Här presenteras inslag från i huvudsak UVK- men även från svensk- och matematikkurser.

I början av utbildningen, UVK I, ges studenterna en första introduktion kring vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder och får också pröva att genomföra intervjuer och observationer. Exempel på lärandemål under den första terminen är att studenten ska kunna ”planera, genomföra, analysera och redovisa intervjuer gällande yrkesrollen” och ”planera, genomföra, analysera och redovisa observation gällande yrkesrollen” samt att ”söka och identifiera olika publikationer med fokus på vetenskapliga artiklar samt motivera valet av vetenskaplig artikel”. Dessa mål examineras bland annat genom en enskild skriftlig inlämning samt muntliga/skriftliga redovisningar och seminarier i grupp. Som exempel kan ges den skriftliga och muntliga examinationen *Vetenskaplig metod intervju* där ett kriterium för godkänt svarar mot efterfrågat examensmål: ”Reflektioner kring intervjun som redskap och dess påverkan på resultatet har redovisats muntligt och skriftligt.”. Några läraktiviteter som föregått denna examination och examinationen *Vetenskaplig metod observation* är bland annat föreläsningar om vetenskaplig metod med fokus på intervju respektive observation samt workshoppar och studiegruppsarbete. För godkänt betyg på *Vetenskaplig metod observation* skall den inlämnade texten bland annat visa gruppdeltagarnas kunskap om skillnaderna mellan observation och reflektion.

Studenters kunskap om och förmåga att på ett systematiskt sätt samla och analysera data fortsätter även under de terminer som studenterna läser matematik och svenska. I t.ex. matematik, termin 2, ska studenterna genomföra en taluppfattningsanalys, vilken utgår från utifrån följande lärandemål:

- Observera, intervju, dokumentera, analysera och bedöma elevers, inklusive nyanländas utveckling gällande taluppfattning, samt planera för fortsatt lärande.

I svenska, termin 2, genomför studenterna en VFU-uppgift, där de ska bedöma elevers läsutveckling, och denna uppgift anknyter till följande lärandemål:

- Planera och genomföra intervjuer gällande barns läs- och skrivutveckling samt analysera och utvärdera denna utveckling utifrån forskningsbaserade bedömningsverktyg med fokus på progression och utveckling.

Under termin 4, UVK II, arbetar studenten med kvantitativ metod och ett exempel på lärandemål är att ”kritiskt granska enkätinstrument”. För att stödja studenten i att nå detta mål föregås examinationen av föreläsningar om vetenskapligt synsätt och metod samt enkät. Målet examineras i form av en skriftlig redovisning i grupp. Här fördjupas också granskningen av vetenskapliga artiklar med fokus på metoder, teori och analys utifrån vald teori. Lärandemål uttrycks som följer:

- söka och lokalisera vetenskapliga artiklar med relevans för det valda området
- visa en metodmedvetenhet vid granskning av vetenskapliga artiklar
- visa kunskap kring hur val av teori/teoretiska begrepp har en relation till resultatutfall och analys i vetenskapliga artiklar

Läraktiviteter kopplade till dessa mål är ovan nämnda föreläsning, en workshop i form av ett informationsökningstillfälle och två examinerande seminarier, ett med fokus på metod och ett på teori. På båda seminarierna ges handledning och feedback inför studiegruppens skriftliga inlämning. I denna examination ska studenterna visa att de har sökt fram en relevant artikel och studenterna ska beskriva hur artikelns huvudresultat är relevant för den kommande yrkesrollen. Redovisningen ska också innehålla en beskrivning och kritisk diskussion kring vilken metod som har använts, samt teoretiska begrepp och analysförfarande och dess relation till resultatutfall. Artikelns sökord ska vara kopplade till kursens tema och på detta sätt får studenterna ta del av den senaste forskningen i ämnet.

Den vetenskapliga progressionen fördjupas ytterligare i termin 4, UVK III, i kursen *Vetenskapliga perspektiv*. Där behandlas och diskuteras hur vetenskapsteoretiska traditioner och olika forskningsmetoder kan bidra till ökad kunskap inom skolområdet och kursen bidrar tydligt till aktuellt examensmål. Här prövas studentens kunskap om och förståelse för men också förmåga gällande tillämpning av vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt forskningsetiska ställningstaganden. Utgångspunkten är lärandemål som:

- beskriva olika vetenskapsteoretiska traditioner samt förklara hur dessa på olika sätt bidrar till vetenskaplig kunskap
- reflektera över och ge exempel på relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- reflektera över samt jämföra forskningsprocessen och den egna yrkesrollsutvecklingen ur ett etiskt perspektiv
- förklara hur forskningsprocessen och det vetenskapliga arbetets delar hänger samman och bildar en enhet
- jämföra och kritiskt granska forskningsmetoder med särskilt fokus på analys inom det pedagogiska fältet
- kritiskt och självständigt tolka statistik i vetenskapliga artiklar

Som exempel på examination finns inlämningen *Vetenskaplig ansats och metod* vilken är kopplad till de tre sista lärandemålen i ovanstående uppräkningslista. I denna ska studenten utifrån tre artiklar tolka statistik, jämföra metoder utifrån analys och förklara hur forskningsprocessens olika delar sammanlänkas. Kriterier för godkänd är att:

- Tolka statistiken i artikeln/artiklarna kritiskt och självständigt.
- Förklara hur forskningsprocessen och det vetenskapliga arbetets olika delar hänger samman och bidrar en helhet.

- Jämföra och kritiskt granska tre artiklars metodbeskrivningar med fokus på analysförfarandet och ytterligare två jämförelsepunkter.

Kursen är nyligen omarbetad och har genomförts endast en gång i nuvarande skick. Strävan i kursen är att föra samman vetenskap och profession och synliggöra hur dessa delar bygger på och berikar varandra. I examinationen *Vetenskap och profession* ska studenterna utifrån intervjuer under sin VFU besvara följande frågor:

- Vilka olika innebörder av och relationer mellan "vetenskaplig grund" och "beprövad erfarenhet" kan identifieras i lärarnas utsagor?
- Hur förhåller sig lärarnas utsagor till hur begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet beskrivs i kurslitteraturen?
- Vilka tänkbara implikationer får olika innebörder av och relationer mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för lärares yrkesutövning?

En annan del av examinationen är att studenterna utifrån situationer under sin VFU ska reflektera över innebörder av ett etiskt ansvar och jämföra det etiska ansvaret i yrkesrollen med det etiska ansvaret i forskning. Vetenskapsteorin prövas i samma kurs genom en muntlig examination. Studenterna får aktivt ta ställning till en rad olika påståenden angående vetenskap i allmänhet och studier inom utbildningsvetenskap i synnerhet.

En utvecklingspunkt är att de kvantitativa inslagen är färre än de kvalitativa. Utrymmet för kvantitativ forskning har utökats i kursen Vetenskapliga perspektiv och moment finns även i termin 4, UVK II, vilket beskrivits ovan. För närvarande erbjuds kompetensutveckling via högskolepedagogiken för att fler lärare ska inneha kompetens inom kvantitativ forskning. Genom Examensarbete, del 1 kunskapsöversikten, har även det kvantitativa fått ett ökat utrymme i och med att studenterna ska beskriva vad som kännetecknar forskningen inom ett avgränsat område vilket i många fall inbegriper både kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Samma sak gäller för Examensarbete, del 2 termin 8 då studenten ska "uppvisa aktuell kunskap om valt forskningsområde" (lärandemål CF6E80).

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål

2. *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Under sin utbildning övas studenterna att använda sig av och reflektera över erfarenheter och forskningsresultat för att använda dem i en ökande grad av komplexitet. Studenterna ges möjlighet till insikt om vikten av att använda sig av både verksamma pedagogers och övriga studenters kunskaper för sin egen professionsutveckling. Under VFU-perioderna är processen ett naturligt inslag och genom VFU-uppgifter och kriterier ges studenterna möjlighet att använda sig av verksamma pedagogers praktiker för att utveckla förmågan att ta tillvara andras erfarenheter. Under VFU-uppföljningen, direkt efter VFU, delas systematiskt genom utbildningen erfarenheter mellan studenter utifrån olika fokus i kurserna. Ett ytterligare led i detta arbete är den mentorsverksamhet, som Högskolan i Borås bedriver, där studenterna återkommande får träffa en verksam pedagog i s.k. mentorsgrupper under utbildningen. Vid dessa möten får studenterna möjlighet att diskutera sina egna erfarenheter av yrkesverksamheten tillsammans med studiekamrater och med stöd av en erfaren lärare. Mentorsverksamheten är nyligen utredd och anpassning kommer att ske för att den ska bli ett starkare redskap för att ta tillvara studenternas och mentorernas erfarenheter.

För att studenterna ska ha en möjlighet att förhålla sig kritiskt och självständigt till andras erfarenheter och forskningsresultat byggs förmågan upp under utbildningen. Studenterna inleder under sin första termin, UVK I, användandet av en loggbok (även kallad *Yrkesidentitetsportfolio*) som följer med under hela studietiden. I den reflekterar studenten över situationer, händelser och fenomen, som observeras under VFU-perioderna och på Högskolan, och kan kopplas till yrkesutövningen. Reflektionerna under de första tre terminerna ligger till grund för inlämningsuppgiften *Ledarskap* som genomförs under UVK 2:3, där studenterna både enskilt och i grupp ska beskriva, problematisera och kritiskt granska sin egen yrkesrollsutveckling med utgångspunkt i de erfarenheter och kunskaper de tillägnat sig under utbildningen och med stöd av det material de samlat i sina loggböcker. Loggboken, som även länkar till mentorsverksamheten, är ett användbart redskap för att systematisera studenternas egna reflektioner och intentionen är att det ska vara ett redskap som används under hela utbildningen. Här finns det dock en utmaning då antalet loggboksinlägg sjunker under utbildningens gång. För att loggboken ska bli ett levande verktyg för reflektion och utveckling av yrkesidentitet krävs att högskolans lärare uppmanar studenter att göra inlägg och använder sig av de reflektioner studenterna gör under hela utbildningen. Sektionen har tillsatt en utredning hur studenter och medarbetare upplever användandet av loggboken. Utredningen beräknas vara klar under 2018.

I alla kurser där VFU ingår finns en examinationsuppgift, en *VFU-uppföljning* som tidigare nämnts, vilken innebär att studenterna reflekterar över och delar erfarenheter de vunnit under VFU.

Progressionen i lärandemål visas nedan exemplifierat i matematik. Under termin 2 examineras studenterna via en muntlig VFU-uppföljning utifrån följande lärandemål:

- tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter kring matematikundervisning

Instruktioner: Delge andra minst tre egna reflektioner kring matematikundervisning, tillvarata och reflektera över minst tre andra personers erfarenheter. Kriterium: Kort skriftlig metareflekton” (Examinationsbeskrivning VFU, CF3M20).

Under termin 5 ställs högre krav på studentens självständighet, vilket blir tydligt i lärandemålet:

- självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt kritiskt granska något forskningsresultat/rapport från matematikutvecklingsprojekt gällande matematikdidaktik

Målet examineras genom en skriftlig didaktisk reflektionsuppgift (ny examinationsuppgift hösten 2018). Under termin 8 skärps kraven på studentens självständighet och kritiska reflektionsförmåga, vilket framkommer i följande lärandemål:

- Kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten

Målet examineras genom en VFU-uppföljning vilken har följande uppgiftsbeskrivning: ”Till VFU-uppföljningen tar du med relevant forskningsresultat med koppling till matematikdidaktik eller bedömning i matematik. Visa hur du tillvaratar egna och andras erfarenheter kring matematikdidaktik eller bedömning i matematik samt relevanta forskningsresultat kritiskt och systematiskt så att du kan bidra till utveckling. Ni diskuterar i grupper och redovisar under tillfället.”. Kriterium för godkänd är aktivt bidragande i diskussion samt redovisning (Examinationbeskrivning VFU-uppföljning, CF3M80). Studenten ges i samband med en inlämningsuppgift möjlighet att visa medvetenhet om möjligheten och ansvaret att bidra till skolutveckling genom att ställa upp tre framtida mål med sikte på skolutveckling.

En förutsättning för att kritiskt och självständigt kunna tillvarata, systematisera och reflektera över forskning är att ha förståelse för forskningsprocessen och vara insatt i teorier, metoder och hur dessa påverkar resultat. Genom utbildningen, särskilt i UVK II och UVK III, ges studenten möjlighet att förstå och använda sig av grundläggande kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, vilket även tagits upp under mål 2. Det ger studenten möjlighet att träna upp sin förmåga att tillämpa olika forskningsmetoder från början av utbildningen till terminen 7 och 8, då examensarbetena genomförs.

Utbildningen avslutas med två självständiga arbeten, Examensarbete del 1- kunskapsöversikt och Examensarbete, del 2, där studenterna får möjlighet att sätta sig in i ett forskningsområde. Här förväntas studenten tillämpa sin under utbildningen tillägnade förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat.

I kunskapsöversikten handlar det om att söka brett och successivt djupare när studenten lär känna forskningsområdet hen valt att skriva om. Via vanliga begrepp och olika sökvägar ställs mer precisa frågor kring innehåll/resultat i forskningen. När de sedan tar sig an Examensarbete 2, den empiriska studien, väljer de flesta att hålla sig inom samma forskningsområde men får då tillfälle att ytterligare precisera sina sökningar och avgränsa området. Med kunskapsöversikten som grund har studenterna större möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till forskningen och har också i större utsträckning utvecklat en förståelse för hur forskningen i området förhåller sig till andra källor som kan vara relevanta i sammanhanget, t.ex. skolans styrdokument.

Utifrån valt forskningsområde ska studenterna i såväl kunskapsöversikt som examensarbete motivera val av tidigare forskning för att därigenom bidra till kunskapsutveckling inom yrkesområdet samt diskutera och tydliggöra resultatets betydelse för professionen. Lärandemål, vilka svarar mot aktuellt examensmål uttrycks:

- Diskutera kunskapsöversiktens relevans för yrket och identifiera behov av ytterligare forskning inom området.

Två kriterier för godkänt är kopplade till målet som hör till Examensarbete, del 1 – kunskapsöversikt: ”Den praktiska relevansen av översiktens resultat diskuteras.” och ”Översiktens resultat ligger till grund för förslag till ytterligare forskning inom området.” (Kurshandbok, CF6E70)
För Examensarbete, del 2 svarar följande lärandemål mot examensmålet:

- Formulera en ämnesdidaktisk problemställning utifrån en fördjupad insikt i områdets aktuella forskning och med relevans för grundskolans verksamhet

Kriterium för godkänt är: ”Arbetet behandlar en ämnesdidaktisk problemställning av relevans för den aktuella lärar-/undervisningspraktikens behov och problemställningen är ställd i relation till arbetets kunskapsöversikt.” (Kurshandbok, CF6E80)

Studenternas förmåga att använda sig av relevanta forskningsresultat för att kunna bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet löper även den som en röd tråd genom hela utbildningen. I kurserna möter studenterna aktuell forskning som belyses på föreläsningar, i seminarier, via inlämningsuppgifter och tentamina. Forskningens innehåll är beroende på kursens innehåll. En utmaning för studenterna kan dock vara att se kopplingen mellan forskningsresultaten och den kommande yrkesprofessionen. Det är ett viktigt arbete att stödja studenterna i den process det är att komma till insikt om forskningens betydelse för yrkespraktiken. Detta är ett ständigt pågående utvecklingsområde som till stor del handlar om att genom tydliga uppgifter och god kommunikation från lärare göra forskningens betydelse så begriplig som möjligt för studenterna. Utveckling som pågår är också att öka studenternas förståelse för hur teorier och metoder påverkar analys och resultat. För att möjliggöra handledning av högre kvalitet styrs studenternas examensarbete in mot teorier och metoder som används inom forskning som är pågående på Högskolan i Borås.

3. *visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen* *i* *övrigt*

Det aktuella examensmålet har en tydlig koppling till såväl VFU som HFU. Vid eventuella frågetecken kring studenters förmåga att tillämpa didaktik, ämnesdidaktik eller metodik under VFU tar VFU-lärare kontakt med kursansvarig. Ett uppföljande besök genomförs då alltid av högskolans personal och ett s.k. trepartssamtal, där studentens utvecklingsmål för resterande VFU-dagar, genomförs för att tydliggöra vad som måste förbättras för att studenten ska kunna godkännas på VFU.

Under termin 5 besöks alla studenter under VFU-perioden av lärare från HB. Vid detta tillfälle är studentens ämnes- och allmänpedagogiska förmåga föremål för observation liksom ledarskap och professionellt förhållningssätt. Termin 7 är den termin då VFU överstiger 3hp i en enskild kurs och studenten bedöms utifrån betygen Underkänd, Godkänd och Väl godkänd.

En styrka i utbildningen är den närhet och kommunikation som finns mellan kurslag och VFU-lärare. Information från kursansvariga via VFU-brev finns för alla kurser och alla VFU-lärare inbjuds numera varje termin till HB till en dag med föreläsningar och ytterligare information och diskussion med ansvariga för VFU och kursansvariga för aktuell kurs. Just kommunikationen mellan kursansvariga och VFU-lärare ses som viktig för att kunna ge sammanhang mellan högskole- och verksamhetsförlagd utbildning. Kommunikationen bidrar även till att öka förståelsen för VFU-dokumentationen som fylls i av VFU-lärarna och skapar underlag för examinatorns bedömning av VFU. I dagsläget närvarar ca 25% av alla VFU-lärare på VFU-dagen. Utmaningen är att få fler VFU-lärare på plats varför utveckling av VFU-dagar pågår. Kurslagen är nu också fullt ut ansvariga för både VFU-uppgifter och VFU-dokumentation som följer studenten. Kritik har framkommit kring många och svårtolkade mål i dokumentationen. De lärandemål, som är kopplade till examinationen VFU, är de som läggs i VFU-dokumentationen. Detta innebär att under VFU, som delas av fler kurser, har studenten fler lärandemål i sin VFU-dokumentation. Under innevarande termin prövas därav att VFU-dokumentationen innehåller kriterier, konstruerade utifrån lärandemålen i båda kurserna termin 2. Studenter och VFU-lärare har varit involverade i processen att utforma dokumentet. Utvärdering kommer att genomföras efter VFU vt-18. Exempel på kriterium som svarar mot examensmålet:

”Det yrkesspråk som studenten använder sig av (i tal och skrift) är relevant och korrekt, (se bilaga 2 för matematikkursen).

uppfyllt kriteriet på god väg endast till viss del har ej uppfyllt kriteriet ”(VFU-dokumentation, vt 18, CF3S20, CF3M20).

Studentens tillämpningsförmåga av det aktuella examensmålet säkerställs även via examinationer under den högskoleförlagda utbildningen. Ett exempel är *Tematiskt arbete* som examineras i både matematik- och svenskkursen under termin 2. Det tematiska arbetet ska innehålla lika delar svenska som matematik och innebär att studentgrupper praktiskt redovisar uppstart av ett arbete riktat mot förskoleklass eller årskurs ett. Lärandemålen i matematik- respektive svenskursen uttrycks:

- med stöd i didaktisk forskning, beprövad erfarenhet och styrdokument konkret visa hur estetiska uttrycksformer samt ämnesövergripande arbetssätt kan användas för att stimulera grundläggande matematikinlärning/ stimulera barns lärande med fokus på grundläggande läs- och skrivutveckling

Kriterier för godkänd:

- aktivt deltagande vid framtagning av studiegruppens text
- en didaktisk planering enligt ovanstående beskrivning
- temat innehåller kunskapsutvecklande, kreativa och realistiska moment samt att digitala verktyg används
- relevanta referenser i löpande text
- korrekt referenslista
- aktivt deltagande vid dramatiseringen
- muntlig feedback på en annan studiegrupps gestaltning/presentation” (Examinationsbeskrivning CF3M20/CF3S20)

Som stöd inför det tematiska arbetet ges både föreläsning och workshoppar. Även handledning och kurslitteratur stödjer lärprocessen. Tidsmässigt är arbetet och examinationen lagda så att studenterna har hunnit bearbeta både svenska och matematik tidigare under terminen och därmed har en bas i respektive ämne.

I matematikkurserna under termin 2 och 5 finns *Praktisk examination*, vilken innebär att studenten överför matematiska och matematikdidaktiska begrepp till aktiviteter i klassrumssituationer och omsätter begrepp till övningar. Här bör poängteras att det stöd studenterna får under de två terminerna

innebär praktiska övningar som genomförs under workshoppar, med flera representationsformer och i olika miljöer. Praktiska och estetiska läroprocesser får ta utrymme och praktisk matematik på Navet, Sjuhäradsbygdens Science Center, erbjuds i varje matematikkurs. De skrivna momenten i *Praktisk examination* ingår för att öka rättssäkerhet och skapa större bredd. Examinationen utgår från följande lärandemål:

- Med stöd i didaktisk forskning, beprövad erfarenhet och styrdokument konkret visa hur kursens matematiska innehåll didaktiskt tillämpas i undervisning

Studenterna förbereder en aktivitet vilken de genomför under examinationen. Examinationen poängsätts utifrån tre olika delar där, för studenterna, transparenta kriterier är:

- Förberedd introduktion till begrepp eller område (bedöms utifrån 5, 10 eller 15p) utifrån kontakt med elever, tydlighet i instruktioner, förståelse för begrepp, anpassningsgraden av övningen (för årskurs), konkretionsgrad.
- De tio skrivna momenten bedöms utifrån (max 20p): förståelse för begrepp, kreativitet i övning.
- Snabbdragning bedöms utifrån: (0, 3 eller 5 p sammantaget) 0p= pass/felaktigheter 3p= visar förståelse 5p= välanpassat/varierat.
Hela examinationen bedöms utifrån: Korrekt matematiskt och matematikdidaktiskt muntligt och skriftligt språkbruk. Kriterier för Godkänd: 60% av poängen, Väl godkänd: 80% av poängen (Examinationsbeskrivning CF3M80).

Hela examinationen bedöms utifrån: Korrekt matematiskt och matematikdidaktiskt muntligt och skriftligt språkbruk. Kriterier för Godkänd: 60 % av poängen, Väl godkänd: 80 % av poängen (Examinationsbeskrivning CF3M80). Feedback och handlingsalternativ ges i direkt anslutning i examinationen medan skriftlig respons av ämnes- och allmäntdidaktisk karaktär ges av bedömande lärare. Examinationsformen upplevs av studenterna som krävande men anges även vid utvärdering vara en av de examinationer de lär sig mest av. (Kursrapport matematikkursen vt 17). Kurslaget ser examinationsformen som effektivt användande av resurser men även utvecklingsbar. En fortsatt ökad tydlighet behövs för att bättre koppla workshoppar som övning inför *Praktisk examination*.

Under utbildningens gång finns också tydliga didaktiska tillämpningar av estetiska läroprocesser och användning av digitala verktyg i samband med undervisningsinnehåll. Exempel från svensk kursen, termin 5 är: ”använda digitala redskap i undervisningen med särskilt fokus på texter”. Lärarutbildningens lokala mål med innehåll kring estetiska läroprocesser och digital teknik skapar extra fokus.

Färdighetsmål som avser att pröva specifika didaktiska förmågor i matematik, t.ex. ”att leda matematiksamtal i helklass kring problemlösning för att tillsammans med elever diskutera, förklara och värdera olika lösningsstrategier”, finns i såväl termin 5 som termin 8. Progressionen mellan lärandemålen är inte tydlig men innebär via kriterieanvändning ökad grad av anpassning till elever samt självständighet i reflektionsprocessen.

I den första kursen i svenska finns följande lärandemål, vilket svarar mot aktuellt examensmål:

- Omsätta och använda kunskaper om de nationella styrdokumenten i praktiskt arbete

Detta lärandemål innebär att studentens förmåga att använda kunskaperna om läroplanens utgångspunkt i planering av undervisning och i det dagliga arbetet i klassrummet prövas. Här handlar det även om att studenten ges möjlighet att öva upp ett professionellt förhållningssätt. Som stöd inför VFU:n får studenten i grupp och enskilt öva och tillämpa ämneskunskaper och de ämnesdidaktiska kunskaperna.

I den andra kursen i svenska under termin 5 ska studenten ”didaktiskt tillämpa för undervisningen i svenska samt i svenska som andra språk relevanta grammatiska begrepp”. Som stöd för att studenten ska kunna nå detta lärandemål ges kunskap om det svenska språksystemet och genrepedagogik via varierade undervisnings- och examinationsformer.

Examensmålet examineras i huvudsak via VFU men studentens förmåga säkerställs även genom examinationer under HFU. En utvecklingsmöjlighet är att i varje kurs ha ett tydligt didaktiskt/metodiskt tillämpningsmål. Frågan tas upp i programutvecklingsgrupp.

4. *visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling*

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Under termin 1 får studenten möjlighet att pröva på lärarrollen genom att planera och genomföra en aktivitet med utgångspunkt i följande lärandemål:

- etablera kontakt med barn/elever och i samråd med VFU-lärare leda lärandesituationer i förskola/grundskola

Termin 2 skapas fokus kring utvecklingen av egen roll som lärare i matematik och svenska. Varefter utbildningen fortgår ställs högre krav vilket innebär att fokus förflyttas från egen roll till fokus på eleverna i klassrummet och utveckling av undervisning i syfte att bättre stödja elevers lärande. Progressionen innebär också en ökande självständighet från studentens sida vilket åskådliggörs genom några nedslag; följande lärandemål gäller för svenskkursen termin 2:

- i samråd med VFU-lärare och med stöd i svensksdidaktisk forskning samt utifrån relevanta styrdokument för ämnet svenska, formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning i svenska med fokus på måluppfyllelse för alla elever i förskoleklass och årskurs 1

I matematikkursen termin 5 formuleras lärandemålet:

- med stöd i matematikdidaktisk forskning samt utifrån relevanta styrdokument formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning i matematik, under minst tre lektioner, i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

I matematikkursen termin 8 uttrycks lärandemålet:

- självständigt, med stöd i matematikdidaktisk forskning och styrdokument, utifrån elevers tidigare kunskaper och erfarenheter, formulera mål, planera, leda och utvärdera elevers lärande där alla elever ges möjlighet till full delaktighet

Ovanstående lärandemål examineras via det underlag som VFU-lärarna lämnar in men också via didaktiska planeringar (termin 2 och 3), reflektioner kring planeringar i termin 5 och reflektioner kring undervisningsinnehåll i termin 8. För VFU gäller alltid 100 % närvaro.

Med utgångspunkt i det aktuella examensmålet finns det för planering en uppbyggd röd tråd för att stödja studenternas lärande. Under termin 1 ges grunden för läroplanens del ett och två varefter termin 2 tar vid med återkoppling till grundläggande värden samt genomgång av hur styrdokumentet utgör utgångspunkt för planering. Här ges undervisning i form av föreläsningar och workshoppar som gäller både matematik och svenska. I examinationen *Tematiskt arbete* får studenterna stöd av att i grupp forma en didaktisk planering och i samband med detta arbete har de möjlighet till handledning. I matematik examineras didaktisk planering enskilt i anslutning till examinationen *Videopaper* och de lektioner i matematik studenten genomfört under VFU. I svenskkursen examineras momentet *Didaktisk planering och reflektion*; här med fokus på boksamtal genomförda under VFU. Stöd för utvärdering får studenten under VFU då genomförda lektioner bearbetas i handledningssamtal och ger studenten god grund för vidare reflektion.

I termin 5 används didaktisk planering som utgångspunkt för reflektion och argumentation för hur innehåll och upplägg i realiteten skapar lärsituationer för alla elever. Den didaktiska planeringen har fokus på ett inkluderande perspektiv, vilket gäller både svenska och matematik.

Ledarskap, vilket kan ses som en förutsättning för ”genomföra” i examensmålet, har tidigt i utbildningen tydliga krav på att förmåga visas. Termin 2 ska studenten ta en ledarroll i klassrummet under sex lektioner (tre i svenska och tre i matematik genom formuleringar i kriterier respektive lärandemål) samt mindre moment däremellan (uppstart av dag och liknande- via kriterium). Stöd att individuellt utveckla sin ledarroll under utbildningen får studenten framför allt av VFU-läraren där, som tidigare nämnts, HB kräver att VFU-lärarna ska vara för årskurserna utbildade lärare och önskar att de harHandledningsutbildning 7,5hp. Ett sätt att stötta studenternas väg till ledarskap tidigt är genom *Talaverkstäderna* under termin 1 där, i så stor utsträckning det är möjligt, lärare med grundkompetens för relevanta årskurser är involverade som talaverkstadledare och de muntliga uppgifterna är riktade mot de årskurser studenterna ska möta. Ett annat sätt för studenterna att öva och utveckla ledarskap i klassrumssituationer är t.ex. *Praktisk examination* (termin 2 och 5 matematik), *Tematiskt arbete* (sv och ma termin 2, SO termin 3) och *Filmatiserad saga* (sv termin 5). Mot slutet av utbildningen görs kopplingar till utveckling av pedagogisk verksamhet/ skolutveckling. Ledarskap men även utvärdering och utvecklingsarbete finns i fokus under UVK 2.3 där kursnamnet är Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering. I kursen får studenten en grund som sedan omsätts vidare under fortsatt utbildning. Exempel på detta är lärandemålet i kursen *Vetenskapliga perspektiv*, termin 7:

- Uppvisa didaktisk medvetenhet och självständigt genomföra och granska undervisning med fokus på målpuffyllelse för alla elever i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Progressionen är här att *granska* undervisning och i matematikkursen, termin 8, läggs ett stort eget ansvar på studenten att kunna granska och reflektera över den egna undervisningen och att fortsätta sin egen utveckling med sikte på att utveckla kommande pedagogisk verksamhet:

- visa hur den egna kompetensen som lärare har utvecklats under utbildningen och sätta upp framtida mål med sikte på skolutveckling

I början av sin utbildning ska studenten planera, genomföra och utvärdera ”i samråd med VFU-lärare...” (termin 1-3) varefter självständighetsgraden ökar. Här finns i dagsläget inkongruens gällande självständighetsgraden under termin 5 orsakad av rockaden mellan termin 3 och 5 (nämnd under mål 1) och upptäckt vid programmatrisens konstruktion (se vidare s. 30). Åtgärd pågår i samband med revidering av kursplaner. Under utbildningen ökar likaså kraven via kriterier att, med tydlighet, kunna förklara didaktiska val och analysera effekter av val som görs. Denna progression syns inte via lärandemål vilket är möjligt att åtgärda. Diskussion tas upp i programutvecklingsgrupp.

Målpuffyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

5. *visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

Studentens förmåga att göra bedömningar i det pedagogiska arbetet utifrån relevanta vetenskapliga aspekter byggs upp och stöds genom kunskaper och färdigheter vilka redovisats i mål 2 och 3. Svårigheten för studenterna ligger främst i att bedöma vad som för sammanhanget är relevant, hur praktik kan teoretiseras och att denna teoretisering är en grund för att vetenskapliggöra yrket och därmed göra bedömningar och utveckla det pedagogiska arbetet på vetenskaplig grund.

I början av utbildningen görs bedömningar i samband med artikelsök och läsning av artiklar, exempelvis termin 1, då studenten ska motivera val av en sökt artikel. I termin 4 väljs vetenskapliga artiklar ”med relevans för det valda området” vilket innebär att irrelevant artikel ger, utifrån kriterieanvändning, ett underkänt betyg. I Examensarbete, del 1-kunskapsöversikt, termin 7, ska inte

bara valet av relevanta artiklar, utan även förmågan att bedöma vetenskaplig kvalitet visas genom diskussionen i kunskapsöversikten. Lärandemålet lyder:

- ”söka, göra ett urval och bedöma olika informationskällor som inbegripits i kunskapsöversikten

Genom lärandemålet:

- diskutera kunskapsöversiktens relevans för yrket och identifiera behov av ytterligare forskning inom området

indikeras kopplingar till bedömningar i det pedagogiska arbetet. Även i Examensarbete, del 2, finns denna inriktning, vilket i lärandemål uttrycks:

- bedöma värdet av den egna studiens resultat ställt dels i relation till det aktuella forskningsläget inom ämnesområdet, dels i relation till den kommande rollen som lärare och professionens krav på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Genom didaktiska planeringar och därvidlag specifikt under rubriken Varför? visar studenten att relevanta vetenskapliga bedömningar görs och påverkar den egna praktiken under VFU. Studenten ska med stigande tydlighet motivera och förankra upplägg av lärsituation (Hur?) till litteratur och forskning. I matematikkursen, termin 2 krävs förankring i styrdokument genom lärandemålet:

- med utgångspunkt i ett inkluderande synsätt och med stöd i styrdokument formulera mål och planera lektioner

Termin 3 examineras didaktisk planering i samband med redovisningen Historiedidaktik i SO-kursen. Nedanstående kursmål är utgångspunkten:

- förbereda och kritiskt bearbeta en lektionsplanering för historieundervisning

Didaktisk planering examineras även termin 5 där kriterier för examinationsuppgifter ännu inte är klara. I matematikkursens examination kring planeringar ska studenterna argumentera och motivera hur lärtillfällena har förankrats i styrdokument och forskning.

Att göra bedömningar utifrån samhällliga och etiska aspekter är sammanflätat med mänskliga rättigheter, barnkonventionen och de tre delarna av hållbar utveckling (fortsättningsvis HU). Lärarutbildningarna på Högskolan i Borås har två lokala mål med lydelsen:

- visa förmåga att med utgångspunkt i ett inkluderande synsätt på den pedagogiska verksamheten, arbeta så att alla barn ansvarstagande
- kunna redogöra för och problematisera betydelsen av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter på hållbar ~~utveckling~~ dessa kunskaper till den kommande yrkesrollen.

ges möjlighet

Undervisning kring och förhållningssätt till hållbar utveckling är ett styrkeområde liksom inkludering. Båda områdena tar sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter med fokus på barnets rättigheter. Inkludering genomsyrar alla kurser och är ett område där forskning bedrivs, se sidan 8. Utgångspunkten för ett inkluderande synsätt får studenterna redan termin 1 då grunden till läggs genom Konventionen om mänskliga rättigheter, Konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen) och Salamancadeklarationen. Inkludering uttrycks på något sätt i alla kursplaner/kriterier men barnets rättigheter enligt barnkonventionen finns inte ordagrant uttryckt i någon kursplan vilket kan ses som en brist. Ett tillägg, vilket är föreslaget, till lärandemålet ”redogöra för och ta ställning till förskolans/grundskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter”(termin 1) skulle innebära följande lydelse: redogöra för och ta ställning till förskolans/grundskolans värdegrund, grundläggande demokratiska värderingar samt mänskliga rättigheter i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Lärandemål kopplade till inkludering examineras ofta genom VFU men även under den

högskoleförlagda delen av utbildningen i samband med inlämningar av didaktiska planeringar och olika redovisningar. Exempel på kursmål är det under detta mål tidigare nämnda lärandemålet i matematikkursen termin 2, där studenten i sin planering måste visa medvetenhet om vilka elever som planeringen riktar sig till och i detta samband tydligt visa att elevers olikheter beaktas.

Kopplingen mellan barnets rättigheter och en socialt hållbar utveckling används inom SO-kursen där utveckling pågår för att kursen ska bli HU-certifierad.

Hållbar utveckling och intersektionalitet (fortsättningsvis UVK2:1) är certifierad som HU-kurs vilket innebär att kursens fokus, jämlikhet och jämställdhet, diskuteras ur ett hållbarhetsperspektiv, vilket visas genom lärandemålet:

- exemplifiera och problematisera olika aspekter av jämlikhet och jämställdhet utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner av hållbar utveckling.

För HU-certifierade kurser är det även ett krav att de tre dimensionerna av HU, ekologisk, social och ekonomisk, diskuteras ur ett kritiskt perspektiv. När klass diskuteras kopplas detta till barns och elevers ekonomiska situation. Även om det sociala är i fokus visar lärare i föreläsningar och studenter vid examinationer hur det sociala påverkas av ekonomiska villkor. Samma grundtanke finns vid diskussion kring hur den ekonomiska situationen påverkar den ekologiska. Genom WS, seminarier och en gestaltande examination examineras HU ur olika perspektiv. En examination (seminarium) är direkt kopplat till frågor kring målen i Agenda 2030. Här diskuteras exempelvis fattigdom och hur det ekonomiska påverkar människors livssituation och vilka förändringar som kan göras för att lyfta människor ur extrem fattigdom (mänskliga rättigheter) samtidigt som livsvillkoren i fattigare länder (ekonomiska dimensionen) påverkar miljön mindre negativt (ekologiska dimensionen).

I VFU-uppgiften ingår sedan att studenterna, med inspiration från vad de lärt sig i examinationerna, ska undervisa elever kring en eller flera dimensioner av hållbar utveckling. Ovan nämnda lärandemål examineras även genom en gestaltning av centrala teman kopplade till samhällliga och etiska aspekter. I efterföljande seminarium visas beredskap för samhällliga och etiska dilemman i pedagogisk verksamhet.

Lärandemålet ”analysera och kritiskt granska grundlärares samhällsuppdrag” examineras genom en skriftlig reflektion kring grundlärares samhällsuppdrag i bedömningsunderlaget för VFU. Muntlig och skriftlig redovisning följer. Studenternas diskussion handlar inte sällan om hur viktigt det är för samhället att deras kommande elever får undervisning om HU. Detta innebär till viss del att den kritiska analysen av samhällsuppdraget uteblir på grund av stort fokus på vikten av positiv inverkan undervisning om hållbar utveckling kan ha. Förslag på åtgärder kring detta är att uppgiften skrivs om, så att även diskussion kring klass och skolsegregation krävs, för att förstärka fokus på lärarens samhällsuppdrag.

I kursen Specialpedagogiska perspektiv (UVK2:2) behandlas bland annat lärandemålen:

- ”Identifiera och analysera behov på individ-, grupp- och organisationsnivå till förmån för en inkluderande verksamhet”,
- ”Beskriva och motivera anpassningar som gynnar barn/elever i behov av särskilt stöd och bidrar till en hållbar utveckling.” och
- ”Redogöra för hur specialpedagogiska kunskaper och pedagogers förhållningssätt kan bidra till en hållbar utveckling genom ett inkluderande arbetssätt.”

Barnkonventionen och konventionen om rättigheter för människor med funktionsnedsättning lyfts och behandlas i kursen, liksom Salamancadeklarationen som också betonar vikten av allas lika värde, lika rättigheter, demokrati och delaktighet. Konventionen om rättigheter för människor med funktionsvariationer är det få studenter som känner till och diskussionen fokuserar om varför den behövs när barnkonventionen finns och gäller alla barn. Läraktiviteter som stödjer studenterna är föreläsningar, WS, seminarier och studiegruppsträffar. Målen examineras varierat med utgångspunkt i observationer i verksamhet. Ett kriterium som anges är: ”Ni redogör för lärares pedagogiska uppdrag utifrån begreppet *inkludering*, barns välbefinnande, social hållbar utveckling samt grundläggande etiska värden och refererar till *samtliga* relevanta styrdokument (Skollag, läroplan och

Salamancadeklarationen).” (Bedömningsmatris Gruppexamination *Specialpedagogiska perspektiv* CUVK44).

I utvärderingar framkommer att studenter under kursens gång inser komplexiteten och får insikter om betydelsen av bemötande och förhållningssätt. Mer kunskap om olika funktionsnedsättningar önskas vilket lyftes in i kursen vt-17 då kursen utökades med 1,5 hp till nuvarande 7,5 hp. Förändringarna är exempel på hur hänsyn tas till studenternas upplevelse av kurser. Kurserna i UVK2 ger en god förståelse för examensmålet utifrån olika perspektiv på HU. Det finns en samsyn mellan kurserna och diskussioner och samverkan mellan lärare. Studenter upplever kurserna positivt då de tangerar varandra innehållsmässigt.

Om termin 4 har fokus på den sociala delen av HU, bemötande och inkludering fokuserar termin 6 på den ekologiska aspekten av HU. Lärandemålet ”analysera och problematisera hur naturvetenskapliga kunskaper kan användas i undervisning om hållbar utveckling” utgör navet då NO-kursen anknyter till examensmålet formulering om att göra bedömningar med ”*särskilt beaktande av en hållbar utveckling*”. Grundläggande teori bakom ekologisk hållbar utveckling behandlas inom de ämnesteoritiska avsnitten inom biologin (t.ex. ekologins grunder, biologisk mångfald), kemien (t.ex. vattnets kretslopp), fysiken (t.ex. växthuseffekten) och tekniken (t.ex. reningstekniker, energiomvandlingar). Förmågan att göra bedömningar ingår exempelvis i examinationen *Teknikhistoria* där studenterna beskriver den historiska utvecklingen av olika tekniska landvinningar i form av ett skuggspel. Vid den muntliga redovisningen är ett godkänt-kriterium att de ska bedöma teknikutvecklingen ur perspektivet hållbar utveckling. I kursen ingår även momentet *Litteraturseminarier*, och ett av de sex seminarierna behandlar FN:s 17 hållbarhetsmål kopplat till lärande om hållbar utveckling. Här är frågeställningarna bl.a. hur man kan undervisa om hållbar utveckling i allmänhet och hur man kan undervisa om de naturvetenskapliga hållbarhetsmålen i synnerhet. Att bedöma hur de olika ekologiska hållbarhetsmålen kan kopplas till olika undervisningsformer ingår. I kursens avslutande skriftliga och muntliga individuella examination i *Didaktik* får studenterna ge exempel på och argumentera för hur de vill undervisa om hållbar utveckling. I argumentationen visar studenterna förmåga att värdera olika hållbarhetsmål, värdera olika undervisningsformer och de intar utan tvekan ett positivt förhållningssätt till hållbarhetsundervisning.

I samarbete med NO-kursen, görs genom kursen *Multimodalitet i undervisning*, en e-bok, ett multimodalt, digitalt läromedel i NO - kretslopp och hållbar utveckling- anpassat för F-3. Vid examination av e-boken, och i efterföljande individuella, skriftliga reflektion, ska studenterna förhålla sig till bland annat vilka värderingar som lagts in genom bilder och texter och visa medvetenhet om vilka värderingar som uttrycks och vilka som ligger implicit. E-boksarbetet föregås av föreläsningar, seminarier och läsning av vetenskapliga rapporter om barns medieanvändande och multimodal kommunikation. Utifrån detta diskuteras barns användning av sociala medier och konsekvenser av detta för pedagogiskt arbetet i skolan. Bland annat diskuteras i sammanhanget etiska utmaningar med sociala medier och förhållningssätt i undervisningssituationer. Lärandemålet uttrycks:

- Problematiska etiska, juridiska och sociala dilemman vid användning av digitala verktyg och estetiska läroprocesser i undervisning.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten

I UVK1 presenteras och problematiseras de avsnitt i läroplanen som handlar om jämställdhet och vilken värdegrund som gäller kring kön i grundskolan. Kön diskuteras främst utifrån identitet, välmående och skolresultat och examineras genom essäuppgiften *Barns/elevs utveckling och lärande*. Lärandemålet uttrycks:

- beskriva och dra slutsatser utifrån kurslitteratur om hur klass, genus, etnicitet påverkar barns/elevs villkor och identiteter i förskola/grundskola

Kriteriet för godkänd är: ” en grundläggande analys med utgångspunkt i begreppen demokrati, värdegrund, mänskliga rättigheter, klass genus och etnicitet och hur de samselar med barnets utveckling och lärande”. I termin 2 finns följande lärandemål i svenskkursen:

- reflektera kring hur utmanande miljöer för språkutveckling för alla barn/elever kan arrangeras med hänsyn till klass, kön, etnicitet och olika kommunikationshinder

Lärandemålet examineras via *Tematiskt arbete* där del av instruktionen till uppgiften lyder: ”Ni ska studiegruppsvis planera ett tematiskt arbete som innehåller både svenska och matematik. ... Arbetet skall ha ett inkluderande perspektiv med hänsyn till klass, kön, etnicitet och olika kommunikationshinder.” (CF3S20) Redovisning sker både muntligt och skriftligt i grupp och ett kriterium är att hänsyn är tagen till alla fyra parametrar.

Stöd för studentens lärande finns under fler kurser, till exempel i delkursen Religion under SO-terminen (termin 3), där frågan bearbetas men inte uttrycks i lärandemål. Kurslaget menar att jämställdhet är integrerat i ordet ”värdegrund”.

I UVK2 problematiseras könsperspektivet ytterligare med utgångspunkt i följande lärandemål:

- exemplifiera och problematisera olika aspekter av jämlikhet och jämställdhet utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala dimensioner av hållbar utveckling
- exemplifiera ett intersektionalitetsperspektiv på olika skolrelaterade fenomen utifrån kategorier som kön, klass och etnicitet och/eller andra i sammanhanget relevanta kategorier
- motivera pedagogiska val för att skapa en jämlik och jämställd undervisning med särskilt fokus på klass, kön, etnicitet och sexuell identitet

Examinationer av ovanstående lärandemål fokuserar på att studenterna ska visa att de kan diskutera grundskoleverksamhet utifrån ett intersektionellt perspektiv, där begreppet kön ingår som en kategori. Studenterna ska i mindre grupper diskutera och exemplifiera intersektionalitet. Denna diskussion redovisas både skriftligt och muntligt. Olika undervisningsmoment, t.ex. föreläsningar om olika könstillhörigheter och sexuella identiteter föregår examinationsuppgiften. Efter examinationen ska studenterna söka fram vetenskapliga artiklar om kön och grundskoleverksamhet, vilka sedan sammanfattas och redovisas. Viktiga frågor i denna redovisning är vilka lärdomar som kan tas med till den kommande yrkesutövningen utifrån den valda artikelns huvudresultat. På detta sätt tränas studenterna i att läsa och koppla forskning till yrkesverksamheten, samtidigt som de övar på att presentera och diskutera forskning ur könsperspektiv.

Relationen mellan UVK I och UVKII gällande examensmålet innebär att visst fokus ligger på hur identitet och välmående utifrån kön beaktas och kommuniceras i yrkesverksamhet i UVK1, varefter tydligare fokus på kön och skolresultat återfinns i UVK2. I både UVK1 och UVK2 presenteras olika teoretiska begrepp som används för att granska skolverksamhet utifrån ett könsperspektiv. Begreppen

exemplifieras genom forskning gjord på förskolor och skolor och på detta sätt varvas och sammanflätas teori och praktik utifrån ett könsperspektiv. Kurslitteraturen om kön utgår även ifrån denna sammanflätning då studenterna ska läsa texter som ger olika förslag på hur man kan granska grundskoleverksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv och läsa texter om hur man resonerar teoretiskt om kön. Detta förbereder studenten att ta ett kritiskt perspektiv i granskningen av skolverksamhet.

I termin 5 studeras matematik ur jämställdhets- och mångfaldsperspektiv med utgångspunkt i följande lärandemål:

- med stöd i didaktisk forskning analysera och argumentera för hur egen undervisning har planerats och genomförts för att skapa en inkluderande och jämställd matematisk miljö

Lärandemålet examineras via en skriftlig inlämning där studenten analyserar egna planeringar och genomförda lektioner bland annat ur perspektivet jämställdhet och argumenterar för hur de lagt upp lektionen för att skapa jämställda förutsättningar. Kriteriebeskrivningar finns ännu inte utarbetade då examinationen är ny.

Både i UVK2 och i NO-kursen i termin 6 finns examinationsuppgifter om Agenda 2030, där mål fem är FN:s stora jämställdhetsmål. I NO-kursen ingår dokumentet i seminarieverksamheten. Studenterna läser Agenda 2030, diskuterar de 17 målen och hur de kan undervisa om FN:s formuleringar. I en avslutande didaktisk inlämningsuppgift examineras varje enskild student i detta avseende. I såväl textsamtal som i föreläsningsform i ämnet svenska, termin 8, anläggs ett intersektionellt perspektiv på skönlitterära texter för att t.ex. beskriva maktstrukturer både i ett historiskt och nutida perspektiv.

Examensmålet som berör jämställdhet bearbetas och examineras genom ovanstående. Förutom detta tas i vissa kurslag hänsyn till kön i samband med indelning av studiegrupper och kanon inom forskningsområden diskuteras ur ett könsperspektiv. Val av litteratur lyfts för att balansera bilden och förändringen att hela författarens namn skrivs ut i kursplanen ger en möjlighet att vid revideringar av kursplaner lyfta frågan. En genomlysning ger vid hand att fortsatt utveckling behövs och frågan lyfts till ledning för att skapa större fokus. Ett kontinuerligt utvecklingsområde är också att öka andelen manliga studenter på utbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Vid Högskolan i Borås finns Riktlinjer för löpande utvärdering av kurser och utbildningsprogram (Dnr 589-17), vilka säkrar att kurs- och programutvärderingar följer upp relevanta aspekter och utförs kontinuerligt.

Vid lärarutbildningarna finns en nyligen utvecklad rutin för kursvärdering (Dnr 140-18), vilken konkretiserar högskolans riktlinjer. Rutinen ger stöd till kursansvariga, och övriga som deltar i processen, genom att beskriva vad som skall utföras och hur. Här finns också en tidtabell för kursvärderingen, arbetsuppgifter för olika roller, samt en beskrivning av vad som ska ingå i den kursrapport som den kursansvariga skriver fram. Studenternas synpunkter, tillsammans med lärolagets erfarenheter av kursen, utgör de huvudsakliga underlagen för analys och framtagande av förslag på utveckling av kursens mål, innehåll, genomförande, litteratur m.m. Även tillgängliggörande av kursrapport och hur resultatet av kursvärderingen ska kommuniceras till studenter regleras i rutinen. I samband med detta finns även en kontrollfunktion så kursansvariga som behöver en påminnelse om att skicka in kursvärdering får detta. Rutinen, med bilagda frågor, innebär en utveckling av tydlighet på två områden; vilket stöd, t.ex. genom lärare, kurslitteratur och arbetsformer, studenten fått i sitt lärande genom kursen och vad studenten utvecklat genom kursen, t.ex. kritiskt tänkande och vetenskapligt förhållningssätt.

Kursrapporterna utgör grunden i arbetet med att revidera kursplaner och skapar också underlag till programutvärderingar och utvecklingsarbete på programnivå. I akademiens rutin för beredning av kursplaner, ingår ett beredningsunderlag, där bakgrund till revidering ska beskrivas och motiveras, exempelvis genom att beskriva hur revideringen beaktat kursrapporten från föregående kursvärdering.

Till stöd för arbetet med att vidareutveckla kurser och för att skapa en översikt över progressionen i programmet har en programmatris tagits fram under det senaste läsåret. I programmatrisen är det möjligt att se i vilka kurser olika examensmål examineras och hur lärandemålen formuleras. Anteckningsstöd finns för att säkerställa att materialet inte är personbundet. Kurslagen har identifierat vilka kopplingar det finns mellan lärandemål och examensmål. Genom programmatrisen har möjligheter skapats för att vidareutveckla det systematiska kvalitetsarbetet.

Alla komponenter i det systematiska kvalitetsarbetet finns dock inte ännu på plats. Rutin för programutvärdering finns ännu inte beslutad, då högskolan nyligen har antagit nya riktlinjer. Programutvärderingar har tidigare genomförts i samband med ventileringen av sista examensarbetet på utbildningen. Svarsfrekvensen har dock varit låg.

Förbättrings- och utvecklingsförslag diskuteras i huvudsak i kurslagen medan de övergripande programfrågorna ventileras i programutvecklingsgruppen F-3 samt på andra möten på sektionen. I programutvecklingsgruppen finns representanter för olika terminer och ämnen för att kunna ha ett helhetsperspektiv på utbildningen. Arbetet i programutvecklingsgruppen har bidragit till engagemang, samordning mellan kurser och överblick över lärandemålen förhållande till examensmålen genom utbildningen samt till en kontinuitet av utvecklingsarbetet. Även lärarutbildningarnas programråd utgör en viktig instans för en dialog om utvecklingsbehov och pågående utvecklingsarbeten i utbildningsprogram, vilket tidigare framkommit i samband med samverkan.

Samtliga lärarutbildningar ingick i högskolans granskning 2016, som ett pilotprojekt i högskolans kvalitetssäkringssystem för utbildning. Den genomförda granskningen visade tydligast att kvaliteten i studenternas examensarbeten bör stärkas. Som ett resultat av pilotutvärderingen upprättades en åtgärdsplan. Åtgärdsplanens innehåll diskuterades i högskolans forsknings- och utbildningsnämnd, som även var uppdragsgivare till pilotutvärderingen. Tidigare i framställningen har vi tagit upp utvecklingsarbetet angående examensarbete 1 och 2, vilket är en åtgärd som gjorts för att förbättra kvaliteten i studenternas examensarbeten liksom den kompetensutveckling med fokus på forskningsanknytning i kurser som gjorts under året.

Vid Högskolan i Borås finns även systematik på lärosätetsnivå för lokala utbildningsutvärderingar (period 2017-2022) för de utbildningar som inte utvärderas av UKÄ inom perioden. Utöver innehålls- och kvalitetsuppföljning görs även uppföljning av genomströmning tre gånger per år, dels genom två prognoser, i april respektive oktober, och dels genom utfall.

Återkoppling av gjorda förändringar sker systematiskt till studenter i samband med kursplaneringar. Här är ett dilemma att alla studenter inte går att nå vid samma tillfälle. Återkoppling sker även via programråd.

De flesta studenterna genomför utbildningen inom planerad studietid och kurserna är organiserade så att detta ska vara möjligt. Fem tillfällen för examination finns på alla kurser och examinationer varav de första tre inom ett år. Avstånden är korta mellan lärare och student och stöd finns att tillgå genom studentstöd om studenten behöver hjälp med akademiskt skrivande, muntlig presentation, samtalskontakt med studentombudsman eller präst, stöd vid läs- och skrivsvårigheter/dyslexi och andra funktionsvariationer.

Studentperspektiv

”Studentens lärande i centrum” är ett av de mål som Högskolan i Borås satt upp och lärarutbildningarna aktivt arbetar för att realisera. I samband med detta är det naturligt att studenterna ska ges och ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla kurser och utbildning.

Studenter har möjlighet att engagera sig i programråd, utbildningsutskott och andra övergripande organ där studentkåren har formell representation.

Huvuddelen av utvecklingsarbetet ligger dock på kursnivå där alla studenter har möjlighet att ta en aktiv roll genom kursvärderingar som genomförs i slutet av samtliga kurser. I kurser om mer än 15hp ska även en mittkursvärdering genomföras. Studenternas kursvärderingar sammanvägs med kurslagets värdering och utmynnar i kursrapporten som tillgängliggörs för studenter. Många kursansvariga upplever en svårighet i att få studenter att fylla i denna kursvärdering. Studenterna upplever att de utvärderar för kommande studenter. Mittkursvärderingar, muntliga kursvärderingar och direkta frågor om undervisnings- eller examinationsmoment anses ofta vara mer givande när det gäller konstruktiv kritik. Den öppna kommunikationen mellan studentgrupp och kursansvarig för att fånga upp utvecklingsmöjligheter och göra möjliga justeringar under pågående kurs är av stor vikt. I grunden finns en god och nära kontakt med studenter, utvecklingsbenägenhet och lyhördhet för studenternas åsikter. Muntlig kommunikation är dock inte anonym, vilket kursvärderingen är.

Ytterligare en utmaning i samband med kursrapporterna är att få studenter att läsa föregående års rapport. Detta brukar enklast lösas med att studenter får den i pappersform i samband med kursplaneringen som alla kurser, utom termin 1, ska ha inplanerade i god tid innan aktuell kursstart. Vid kursplaneringen har studenterna möjlighet att påverka studiegrupper, schemaläggning och till viss del arbetsformer i kursens planeringsskede. Lärarresurs och kursplan är ej möjliga att påverka. Kursplaneringar vid senare terminer brukar vara mer givande, då studenterna har mer erfarenhet av att läsa vid programmet och tydligare kan återge vad de anser ha varit givande upplägg och vad de anser har fungerat sämre för deras eget lärande. Det är dock stor variation i hur välbesökta dessa kursplaneringar är.

Fortsatt och kontinuerligt arbete behövs för att ge studenterna en än aktivare roll i utvecklingsarbetet. Ökad förståelse redan tidigt i utbildningen kring sambanden mellan examensmål, lärandemål, examinationer och läraaktiviteter i kurser är ett försök att skapa förståelse för att påverkansmöjligheten kring arbetsformer på kursplanering är av vikt för den enskilda studenten. I samband med nya rutiner kring programutvärdering finns även önskemål om tätare muntlig kontakt med studenter då utvärdering av kurser inte alltid innebär ett helhetsperspektiv på olika terminer ur ett studentperspektiv.

Arbetsliv och samverkan

Alumnundersökningar indikerar att studenterna genom utbildningen är väl förberedda för yrkesutövning då utbildningen får ett gott betyg.

Att skapa beredskap att möta förändringar i arbetslivet är komplext. Lärares förmågor att reflektera och kritiskt granska undervisning och forskningen ger beredskap för förändring och den ämneskunnige och vetenskapligt rustade läraren kan även vara medskapare i förändring. Av denna anledning försöker vi rusta våra studenter med dessa förmågor. Här finns en kontinuerlig utvecklingspunkt att tydliggöra kopplingarna mellan kursinnehåll och yrkesverksamhet vilket vi tidigare berört.

Som tidigare belysts initialt och under rubriken utbildningsmiljö är samverkan med omgivande kommuner och partnerområden en väl integrerad del av högskolans verksamhet, både av hävd och tradition men också genom medvetna val. VFU-organisationen är en formaliserad del av samarbetet liksom professions- och områdesdagar som hör till detta samarbete. Professionsdagen innebär att kommuner har möjlighet att presentera verksamhet på Högskolan i Borås under en mässtag. Områdesdagen innebär en chans för studenterna att knyta kontakter med kommunerna på plats i verksamhet. Mentorsverksamheten har tidigare beskrivits liksom programråd. Ett utökat samarbete med Borås stad pågår på förvaltningsnivå.

Samverkan sker också med Navet, Sjuhäradsbygdens Science Centre, där avtal ger studenter möjlighet att besöka Navet en gång per termin genom kursbesök.

Samverkan med muséer, bibliotek och skolor sker inom ramen för kurser. Här kännetecknas samverkan av att den oftast är personbunden vilket även gäller när och vilka yrkesverksamma lärare som anlitas i undervisningen. Exempel kan ges från innevarande termin och matematikkurserna termin 2 och 8. Termin 2 har haft besök av en lärare/rektor med en allmändidaktisk föreläsning på ämnet Praktisk tips för lugn och trygg miljö i klassrum och på skola. Termin 8 övade tillsammans med en förstelärare, som även delvis föreläste, bedömning av autentiska elevuppgifter i matematik. En styrka är att studenterna upplever momenten med lärare från verksamheten som relevanta. Svagheten är att momenten är personbundna och beroende av kursansvarigas kontaktnät. Här finns en utvecklingspunkt då personbundna inslag lätt försvinner vid exempelvis pensionsavgångar. Utveckling pågår, i samband med tjänstefördelning i kurser, genom att dokumentera gästlärarens inslag synligt för hela kurslaget. Det finns även en risk att inte helt likvärdiga kursmoment finns på alla utbildningsorter. För att minimera denna risk har kurserna i Borås och Varberg samma upplägg medan kurserna i Skövde till viss del bemannas med personal från Skövde med lokal kännedom.

Studenterna har också möjlighet att göra del av sin utbildning i UVK II (termin 4) utomlands. Samarbetspartners är Brasilien, Kina, tre lärosäten i Spanien, Storbritannien, Danmark och Norge. Även termin 7 i samband med den empiriska studien finns möjlighet till Minor Field Studies utomlands. Möjlighet att ta emot studenter finns via Kursen Engelska med didaktisk inriktning. Här är utmaningen att öka rörligheten vilket en ny organisation kring in- och utresande studenter arbetar för.

Beräkning av Lärartabell

Vid beräkningen av lärarresurser har en tolkning av "här och nu" gjorts som läsåret 2017/2018. Tjänstefördelningsunderlag för samtliga lärare har skrivits ut. På varje tjänstefördelningsunderlag har sedan timmar i olika lärarprogram markerats, en färg för varje inriktning. En procentsats för varje enskild lärares insats i de olika inriktningarna har sedan beräknats. Lärarresurser med undervisning under tre procent är inte redovisade i tabellen. Utgångspunkten har varit en proportionerlig uppdelning mellan program och kullar. Antal studenter som tagits med i beräkningen är studenter registrerade på kurs fyra veckor in på terminen. Vid samläsning, det vill säga gemensam undervisning som har kommit studenter till del i flera inriktningar (exempelvis UVK-kurserna), har lärarresurserna fördelats och redovisats uppdelade på varje inriktning som deltagit vid samläsningen. Vårterminen 18 har för första gången utbildning bedrivits både i Skövde och i Borås. Inriktningen för yrkesverksamma inom förskolläraryrket samläses inte med andra inriktningar och har därför beräknats för sig.